

Jubileusz WCBKT S.A., czyli pół wieku innowacyjnej produkcji przy Radiowej

Maciej Szopa
Pięćdziesiąt lat mija od powstania Zakładu Produkcji Doświadczalnej Wojskowej Akademii Technicznej, którego prawnym następcą jest Wojskowe Centralne Biuro Konstrukcyjno-Technologiczne S.A. Od początku swego istnienia podmiot ten był nastawiony na tworzenie innowacyjnych i wyspecjalizowanych rozwiązań technicznych, co dzisiaj owocuje produkcją unikatowego wyposażenia dla lotnictwa i nie tylko. To cenny potencjał w ramach Polskiej Grupy Zbrojeniowej S.A.

Fotografie w artykule WCBKT S.A.

Historia Wojskowego Centralnego Biura Konstrukcyjno-Technologicznego S.A. sięga marca 1968 r., kiedy na mocy rozkazu komendanta Wojskowej Akademii Technicznej powstał Zakład Produkcji Doświadczalnej przy Wojskowej Akademii Technicznej im. Jarosława Dąbrowskiego w Warszawie. Wyodrębniono wówczas jego działalność jako tzw. gospodarstwa pomocniczego. Trzy lata później, 14 grudnia 1971 r., nadano mu status jednostki budżetowej.

Dla ZPD wyznaczono w tym czasie szereg zadań konstrukcyjnych i produkcyjnych. Było to m.in.:

- wykonywanie modeli, prototypów i wzorców wyrobów,
- prowadzenie jednostkowej lub małoseryjnej produkcji unikatowych urządzeń i aparatury naukowo-badawczej oraz pomiarowej,
- prowadzenie badań i prób tych wyrobów,
- opracowywanie i opanowywanie technologii produkcji wykonywanych wyrobów oraz dostosowanie jej do produkcji seryjnej w przedsiębiorstwach produkcyjnych,
- wykonywanie nowej lub dostosowywanie do warunków produkcyjnych zakładu, otrzymanej z zewnątrz dokumentacji konstrukcyjnej i wykonawczej.

Poza macierzystą uczelnią – jeżeli pozwalały na to rezerwy mocy produkcyjnych – ZPD miał działać na korzyść także innych podmiotów podlegających Ministerstwu Obrony Narodowej.

Do 1980 r. w ZPD udało się stworzyć wiele interesujących, niemających swych odpowiedników rozwiązań. Znalazły się wśród nich m.in. kamery do obserwacji kryształów i położenia atomów w kryształach metodą rentgenowską (kamera Weisenberga, 1969 r.) oraz do wykonywania zdjęć kryształów w promieniach Roentgena (1971 r.), obie dla Wydziału Chemii i Fizyki Technicznej WAT. W latach 1968–1969 zostało zbudowane urządzenie do badania nośności gruntu dla Katedry Budownictwa Wojskowego Wydziału Inżynierii Wojskowej i Geodezji WAT. W 1972 r. – wspólnie z Zakładem Doświadczalnym Przemysłowego Instytutu Elektroniki – skonstruowano Zwierciadłany Mikroskop Elektronowy ZME-2 do obserwacji złącz półprzewodnikowych. Jeżeli chodzi o zlecenia realizowane dla podmiotów innych niż WAT, to w ciągu pierwszych kilkunastu lat istnienia zakładu wykonano m.in.: urządzenie przeznaczone do szkolenia strzelca wielkalibrowego karabinu maszynowego zamontowanego na wieży czołgu, elektroniczny system dozoru obiektów (1975 r.)

i aparaturę do rejestracji oraz zobrazowania informacji telegraficznej (1977 r.).

21 września 1979 r. MON zdecydowało o przekształceniu Zakładu Produkcji Doświadczalnej WAT w przedsiębiorstwo państwowe o nazwie: Wojskowe Centralne Biuro Konstrukcyjno-Technologiczne. 1 grudnia 1979 r. ustalono strukturę organizacyjną WCBKT, a rozpoczęło ono działalność 1 stycznia kolejnego roku. W efekcie powstało przedsiębiorstwo wielozakładowe, złożone z trzech jednostek produkcyjnych:

- Zakładu Produkcji Doświadczalnej przy Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie (ZPD),
- Działu Konstrukcyjnego Urzędzeń Szkoleniowo-Treningowych Lotniczych Zakładów Remontowych nr 4 w Warszawie,
- Branżowego Biura Konstrukcyjno-Technologicznego Stoczni Marynarki Wojennej w Gdyni (przez dwa lata działało ono jako filia WCBKT, ale potem zostało wydzielone z przedsiębiorstwa i przyłączone do Stoczni Marynarki Wojennej).

Cele statutowe WCBKT pozostawały podobne, jak w czasach istnienia ZPD z tym, że zakres działalności rozszerzono. Zaliczono do niej:

- prowadzenie prac w zakresie jakości remontów i produkcji oraz normowania materiałów i pracochłonności,
- opracowywanie dokumentacji technicznej sprzętu szkoleniowo-treningowego,
- opracowywanie dokumentacji remontowej do uzbrojenia i sprzętu technicznego remontowanych w wojskowych przedsiębiorstwach remontowo-produkcyjnych,
- wykonywanie modeli, prototypów i serii prototypowych na podstawie własnej oraz dostarczonej przez zamawiających dokumentacji technicznej.

Siedzibą Wojskowego Centralnego Biura Konstrukcyjno-Technologicznego stały się budynki wcześniej zajmowane przez ZPD przy ulicy Radiowej (na terenie Wojskowej Akademii Technicznej). W skład majątku nowego podmiotu weszły wykorzystywane tam wcześniej maszyny i oprzyrządowanie, załoga i dorobek techniczno-naukowy. Status przedsiębiorstwa przemysłu obronnego WCBKT uzyskało 2 października 1982 r. Od tego czasu podlegało kolejno: Głównemu Inspektorowi Techniki MON (do 1993 r.), Departamentowi Dostaw Uzbrojenia i Sprzętu Wojskowego MON (do 2004 r.), a potem Departamentowi Polityki Zbrojeniowej MON. Od 2014 r. większościowym akcjonariuszem (85% udziałów) WCBKT S.A. jest Polska Grupa Zbrojeniowa S.A. Pozostałe 15% akcji przeznaczono do nieodpłatnego nabycia przez pracowników Spółki w trybie przepisów o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych.

Trenażery

W latach 80. WCBKT zajmowało się przede wszystkim produkcją wyposażenia dla Wojsk Lądowych, w tym wyposażenia poligonowych strzelnic, pozwalających na automatyczne sterowanie pracą

Przez pierwszych 13 lat istnienia Zakładu Produkcji Doświadczalnej, na ulicy Radiowej realizowana była głównie produkcja na potrzeby Wojskowej Akademii Technicznej.

Urządzenia NOSP z WCBKT S.A. są dziś dostosowane zarówno do obsługi statków powietrznych produkcji byłego ZSRS jak i produkowanych przez koncerny zachodnie.

objektów poligonowych i ciągle monitorowanie stanu pola tarczowego. Konstruowano także trenażery przeznaczone do szkolenia załóg wozów bojowych i uzbrojenia różnej klasy. Do zmoderni-

zowanego czołgu T-55AM powstały urządzenie treningowe do szkolenia wstępnego załóg *Groń* i trenażer do szkolenia doszkalającego działono-owego *Miedziana*. Do czołgu T-72: trenażery do

WCBKT S.A. działa aktywnie nie tylko na rynku polskim, ale również na cywilnych i wojskowych rynkach zagranicznych.

Firmy handlingowe chętnie wykorzystują urządzenia NOSP produkcji WCBKT S.A. z powodu ich wysokiej jakości, gwarancji zabezpieczenia stanu technicznego w całym cyklu ich życia oraz gwarancji szybkiego i profesjonalnego serwisu.

szkolenia wstępnego i doszkalającego działonowego – *Beskid-2*, *Beskid-2/M* i *Beskid-2M/Z*, a także trenera kompleksowy załogi *Beskid-2M/K*. Do czołgu PT-91 *Twardy*: trenera do szkolenia wstępnego i doszkalającego działonowego czołgu *Beskid-2M/PT*. Do bojowego wozu piechoty BWP-1: trenera do szkolenia wstępnego i doszkalającego działonowego – *Ortles-3*, *Ortles-3M*, *Ortles-3M/Z*, trenera kompleksowy do szkolenia załogi *Ortles-3M/K*, trenera mechanika kierowcy *TMK-Ortles 2001*, a także trenera *Ortles-4* do szkolenia operatorów przeciwpancernych pocisków kierowanych *Majutka*. Do śmigłowca Mi-2 skonstruowano i wykonano: makietę pracującej kabiny pilota śmigłowca w czasie lotu (51MIS), makietę do treningu sytuacji awaryjnych (49MIS), a także

przestrzenną planszę pracującej kabiny pilota. Skonstruowano także: urządzenie pozoracji celu ruchomego PCL-84 do treningu operatorów przeciwlotniczych zestawów raketowych (32MIS), urządzenie do imitowania śmigłowca w zawisie (46MIS), urządzenia treningowe *Iglica* do szkolenia operatorów przenośnych przeciwlotniczych zestawów raketowych *Strzala-2M* i *Iglica-2* do zestawów *Grom* oraz automatyczny symulator obiektów radiowych ASOR-84 do szkolenia pododdziałów rozpoznania radiowego. Łącznie w latach 1984–2007 w WCBKT opracowano kilkanaście typów trenerów, które w łącznej liczbie ok. 200 sztuk zostały dostarczone Siłom Zbrojnym RP. Obecnie Spółka realizuje w współpracy z OBRUM Sp. z o.o. projekt głębokiej modernizacji produkowanych

Jakość wyrobów z WCBKT S.A. od lat nie podlega dyskusji. Na zdjęciu Air Force One, który przywiózł w lipcu 2017 r. do Polski prezydenta Donalda Trumpa, obsługiwany przed startem przy zastosowaniu urządzeń GPU-790 *Taurus*, opracowanych i wyprodukowanych w WCBKT S.A.

przez nią trenerów, jego pierwszy efekt – dostosowany do wymogów współczesnego pola walki trener załogi czołgu T-72M (*Beskid-2M/K*) – można było obejrzeć podczas ubiegłorocznego MSPO w Kielcach. W kolejce do odmłodzenia czekają trenera czołgu PT-91 (*Beskid-2M/PT*) i BWP-1 (*Ortles-3M/K*).

W stronę urządzeń NOSP

Rozpad Układu Warszawskiego oznaczał zagrożenie odcięciem Polski od dostaw wojskowych urządzeń naziemnej obsługi statków powietrznych (NOSP), dotąd dostarczanych przez Związek Sowiecki. Pojawiła się także potrzeba opracowania urządzeń tej klasy, które w przyszłości będą zdolne także do obsługi statków powietrznych zachodniej produkcji. Polska, jak zresztą większość krajów na świecie, nie miała w tym czasie zakładu wyspecjalizowanego w tego typu produkcji i odpowiednie kompetencje trzeba było dopiero stworzyć. Podstawowym pytaniem było jednak – gdzie? Wybór padł nie na żaden z zakładów zaliczanych do przemysłu lotniczego, ale właśnie na WCBKT. Przede wszystkim z uwagi na prezentowany przez nie wysoki poziom techniczny, a także otwarcie tego podmiotu na nowe, nietypowe wyzwania. Okazało się to doskonałym wyborem, a historia potoczyła się później w dość nieoczekiwany sposób. W ciągu kolejnych lat urządzenia NOSP stały się najważniejszym obszarem działalności firmy, szybko też osiągnięto bardzo wysoką jakość tego rodzaju wyrobów. W WCBKT S.A. powstały m.in.:

- urządzenia zasilania elektroenergetycznego statków powietrznych typu: *Luzes II*, *Luzes III*, *Luzes V* i *LZE-6*;
- lotniskowe zasilacze hydrauliczne – *LZH/N* i *LZH/M*;
- lotniskowe dystrybutory tlenu, azotu i powietrza – *LDT*, *LDA* i *LDP*;
- gazyfikatory tlenu i azotu – *LGT* i *LGA*;
- lotniskowa sprężarka powietrza *LSP*;
- lotniskowy osuszacz powietrza *LOP*;
- urządzenie diagnostyczne do sprzętu produkcji WCBKT S.A. typu *LUK*.

W ostatnich latach do licznej rodziny urządzeń NOSP dołączyły jeszcze: urządzenie oświetleniowe *Stella-100* i holownik lotniskowy *Pegaz*. Urządzenia lotniskowe powstały zarówno w wersji na samochodach ciężarowych wysokiej mobilności, zdolnych do szybkiego dotarcia w miejsca położone poza betonowymi pasami startowymi i drogami kołowania (obecnie firma przygotowuje się do integracji swoich rozwiązań z ciężarówkami firmy Jelcz) albo w wersji małogabarytowej, możliwej do przetrzutu lotniczego na pokładzie samolotów transportowych typu C-295M lub większych.

Urządzenia lotniskowe oferowane dzisiaj przez WCBKT S.A. (wliczając te sprzedawane na rynku cywilnym) zapewniają obecnie ponad 90% przychodów spółki. Z drugiej strony firma

Obecnie WCBKT S.A. zostało włączone w proces zabezpieczenia logistycznego nowo zakupionych samolotów do przewozu VIP-ów. Na zdjęciu schody pasażerskie oraz holownik lotniskowy *Pegaz* produkcji WCBKT S.A.

zapewnia obecnie ok. 80% wszystkich urządzeń NOSP potrzebnych Siłom Zbrojnym RP, a jej celem w najbliższych latach jest doprowadzenie tego wskaźnika do 100% – po ostatecznej desowietyzacji tego typu wyposażenia w Polsce i zdobyciu certyfikatów do produkcji oraz serwisowania urządzeń NOSP do samolotów produkcji amerykańskiej.

Oprócz tego dla Sił Zbrojnych RP opracowano w ostatnim ćwierćwieczu szereg urządzeń o charakterze specjalnym, w tym:

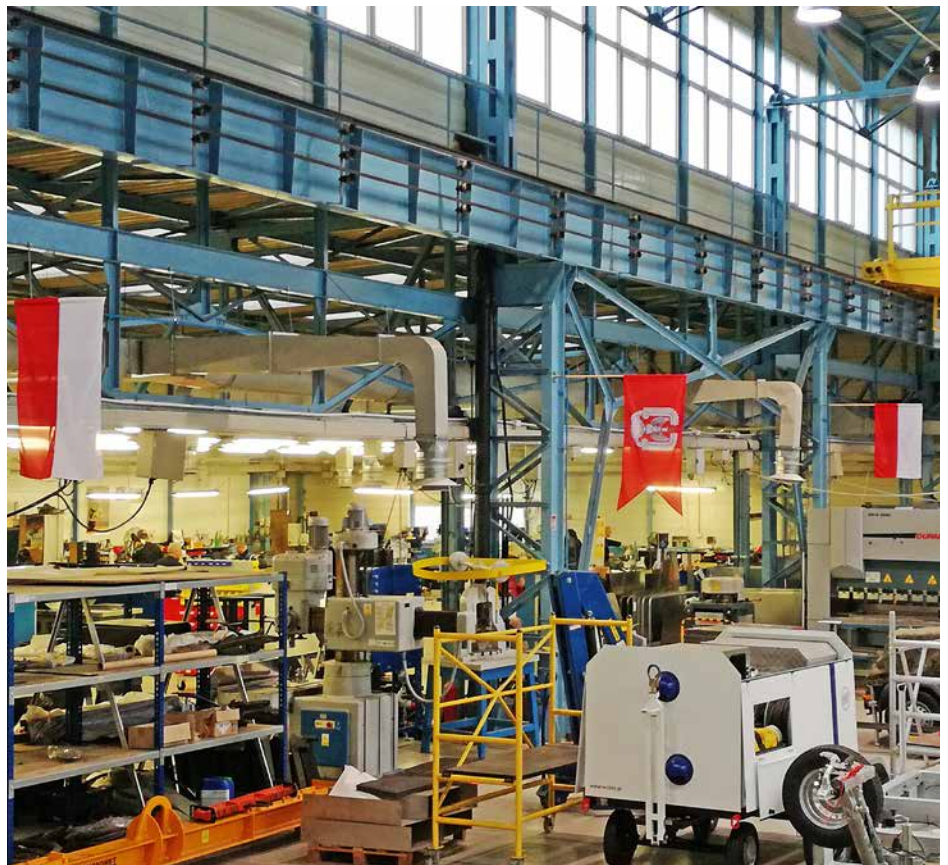
- aktywną czujkę podczerwieni przeznaczoną do ochrony obiektów *Nysa*,
- geodezyjny dalmierz mikrofalowy *WA-60*,
- termometr do pomiarów temperatury ładunków w czasie wystrzałów *Terb*,
- urządzenie przeznaczone do ochrony obiektów *Sawa*,
- urządzenie przeznaczone do ochrony pomieszczeń *Ner*,
- szerokopasmowy wzmacniacz UKF do odbioru sygnałów łączności satelitarnej,
- symulator promieniowania laserowego *SPL-2*.

Z kolei na rynek cywilny wprowadzono m.in.: komorę próżniową *KP-2*, dymomierz absorpcyjny *DM 102/M*, pobieracz prób opadu suchego i mokrego *APO-1* i kapsułę do poboru fazy gazowej *T-358* oraz stanowisko do poboru pyłu zawieszonego *T-385*.

Dziś WCBKT S.A. to nadal niewielkie przedsiębiorstwo, zatrudniające ok. 150 osób, ale dzięki wysiłkowi i zdolnościom pracowników, a także determinacji oraz konsekwencji kolejnych dyrekcji i zarządów zdobyło sobie wiodącą, a wręcz monopolistyczną pozycję na polskim rynku, jeśli chodzi o swoją najważniejszą sferę działalności. Obecnie rozbudowuje się ofertę firmy o najprostszy sprzęt lotniskowy (wodzidła, drabinki, schody itp.), aby

mieć w ofercie ich komplet. Celem strategicznym jest „polonizacja” wszystkich urządzeń i osprzętu lotniskowego, co pozwoli uniezależnić Siły Zbrojne RP od zagranicznych dostawców wyposażenia tego typu. Niedawno ukończono także prace rozwojowe nad automatycznym systemem przeciwpożarowym pojazdów i wozów bojowych *Stopfire*. Niewykluczony jest też udział w pracach nad jeszcze bardziej ambitnym przedsięwzięciem – pol-

skim systemem aktywnej ochrony pojazdów, opracowanym przez konsorcjum, którego liderem jest Wojskowa Akademia Techniczna. W przypadku powodzenia tych planów, a także dalszego zwiększania produkcji urządzeń NOSP dla odbiorców cywilnych, także zagranicznych, wzrost mocy produkcyjnych i rozbudowa zakładów, a co za tym idzie zwiększenie zatrudnienia wydaje się kwestią nieodległego czasu. ■

Wrzecz ze zwiększającymi się zamówieniami trwa rozbudowa infrastruktury firmy. Zmodernizowana ma zostać istniejąca hala produkcyjna, analizowana jest możliwość jej rozbudowy.